

ONDERWIJSVISITATIE

hout

Een onderzoek naar de kwaliteit van de één-cyclus-opleiding hout
aan de Vlaamse hogescholen

V L H O R A

V l a a m s e H o g e s c h o l e n r a a d

26 november 2004

voorwoord

In dit rapport brengt de visitatiecommissie hout verslag uit over haar bevindingen, conclusies en aanbevelingen die resulteren uit het onderzoek dat zij in het najaar van 2003 heeft verricht naar de kwaliteit van de één-cyclus-opleiding hout in Vlaanderen. De opleiding is een unieke opleiding in Vlaanderen.

Dit initiatief kadert in de werkzaamheden van de hogescholen en van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) met betrekking tot de kwaliteitszorg van het hogescholenonderwijs, zoals voorzien in artikel 58bis van het hogescholendecreet van 1994.

Het rapport is in de eerste plaats bedoeld voor de hogeschool die de opleiding aanbiedt. Op basis van de bevindingen van het rapport kan de hogeschool actie nemen om de kwaliteit van het onderwijs in de opleiding te handhaven en verder te verbeteren.

Daarnaast wordt met dit rapport de bredere samenleving ingelicht over de wijze waarop de hogeschool en meer bepaald de betrokken opleiding omgaat met de kwaliteit van haar onderwijs.

De lezer moet zich echter terdege realiseren dat het rapport slechts een momentopname biedt van het onderwijs in de opleiding en dat de rapportering van de visitatiecommissie slechts één fase is in het proces van kwaliteitszorg.

Tot slot dankt VLHORA allen die meegewerkt hebben aan het proces van zelfevaluatie en visitatie.

De visitatie was niet mogelijk geweest zonder de inzet van al diegenen die binnen de hogeschool betrokken waren bij de voorbereiding en de uitvoering ervan.

Daarnaast is VLHORA bijzondere dank verschuldigd aan de voorzitter en de leden van de visitatiecommissie voor hun betrokkenheid en deskundige inzet waarmee zij hun opdracht hebben uitgevoerd.

Luc Van de Velde
secretaris-generaal

Roland Vermeesch
voorzitter

inhoudsopgave

de visitatie hout	4
1 inleiding.....	4
2 de visitatiecommissie	4
2.1 samenstelling.....	4
2.2 taakomschrijving.....	5
2.3 werkwijze	5
bevindingen en aanbevelingen.....	7
1 bespreking van de thema's.....	7
1.1 inleiding	7
1.2 beleid en kwaliteitszorg van de opleiding.....	7
1.3 concretisering van de kwaliteitszorg in de opleiding	7
1.4 personeel.....	8
1.5 materiële en financiële randvoorwaarden.....	9
1.6 onderwijsdoelstellingen.....	10
1.7 opleidingsprogramma: opbouw en inhoud.....	10
1.8 afstudeerwerk en/of werkveldervaring	11
1.9 internationale dimensie.....	12
1.10 leersituatie	12
1.11 toetsing en evaluatie.....	13
1.12 studie- en studentenbegeleiding.....	13
1.13 studeerbaarheid en studierendement	14
1.14 afgestudeerden.....	14
1.15 maatschappelijke dienstverlening en onderzoek	15
2 conclusies.....	16
Samenvatting van de belangrijkste sterke punten en aandachtspunten	16
bijlagen	18
curriculum vitae van de visitatieleden	18
thema's van het zelfevaluatierapport	19
bezoekschema.....	25

1 inleiding

In dit rapport brengt de visitatiecommissie verslag uit van haar bevindingen over de onderwijskwaliteit van de opleiding hout, die zij in november 2003 in opdracht van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) heeft onderzocht.

De opleiding is een unieke één-cyclus-opleiding die aangeboden wordt door de Hogeschool Gent.

Dit initiatief kadert in de werkzaamheden van de hogescholen en van VLHORA met betrekking tot de kwaliteitszorg van het hogescholenonderwijs, zoals voorzien in artikel 58bis van het hogescholendecreet van 1994.

2 de visitatiecommissie

2.1 samenstelling

De visitatiecommissie is samengesteld door de Raad van Beheer van VLHORA in haar vergadering van 07 februari 2003.

De commissie is als volgt samengesteld:

voorzitter

- Arno Libotton

secretaris

- Ludwig Devrieze

leden

- Lieven Snauwaert
- Joris Van Acker
- Michel Van de Vyvere

Voor een kort curriculum vitae van de commissieleden, zie bijlage 1.

2.2 taakomschrijving

De visitatiecommissie heeft als taak - op basis van het zelfevaluatie-rapport door de hogeschool opgesteld is en door middel van ter plaatse te voeren gesprekken - na te gaan in hoeverre de kwaliteit van de onderwijsprocessen van de opleiding, geconcretiseerd in 15 thema's, beheerst wordt en aanbevelingen te formuleren om te komen tot kwaliteitsverbetering binnen de betrokken opleiding.

Voor de thema's van de zelfevaluatie, zie bijlage 2.

2.3 werkwijze

2.3.1 voorbereiding

De visitatiecommissie is geïnstalleerd op 02 september 2003.

Tijdens deze vergadering werd de handleiding van het visitatieproces toegelicht. Tevens werden op deze vergadering de bezoekdagen vastgelegd, het bezoekschema opgesteld en de wijze van voorbereiding van het bezoek besproken.

De commissie analyseerde het zelfevaluatie-rapport en de bijlagen om zich een beeld te vormen van de opleiding en van de kwaliteitszorg in de opleiding. Individuele bevindingen, commentaar en punten van verdere bevraging werden besproken op de voorbereidende vergadering van 27 oktober 2003..

2.3.2 bezoek aan de instelling

Tijdens het bezoek heeft de commissie gesprekken gevoerd met alle geledingen die betrokken zijn bij het onderwijs in de opleiding. De gesprekken zijn een goede aanvulling geweest op het zelfevaluatie-rapport en zijn door de commissie als open ervaren.

Tijdens het bezoek werd de mogelijkheid tot bijkomende gesprekken voorzien. Deze mogelijkheid kon gebruikt worden zowel op verzoek van personen uit de bezochte instelling als op verzoek van de visitatiecommissie.

Verder heeft de commissie kennis genomen van bijkomende informatie, zoals verslagen, cursussen, voorbeelden van examenvragen, van afstudeerwerken en van stagewerken.

Tevens werd een bezoek gebracht aan de gebouwen en de infrastructuur.

Het bezoek werd afgesloten met een mondelinge rapportering aan de beleidsverantwoordelijken, waarin de commissie haar eerste bevindingen van de visitatie weergaf.

Voor het bezoekschema, zie bijlage 3.

2.3.3 rapportering

Als laatste stap in het visitatieproces legt de commissie haar bevindingen en aanbevelingen vast in een terugmeldingsrapport per bezochte instelling en in een globaal openbaar rapport voor de ganse opleiding in Vlaanderen. Aangezien het een unieke opleiding betreft, heeft de commissie één rapport opgemaakt, dat geldt als terugmeldingsrapport en als openbaar rapport.

Dit rapport werd door de voltallige commissie besproken en gefinaliseerd in april 2004.

De opleiding heeft de gelegenheid gekregen om op dit rapport te reageren. Voor zover de commissie zich kon terugvinden in de opmerkingen van de hogeschool, werden deze verwerkt in het rapport. De commissie heeft de opleiding op de hoogte gebracht van haar beslissing ter zake.

1 bespreking van de thema's

1.1 inleiding

Hierbij wens ik namens de visitatiecommissie onze dank en waardering te betuigen aan de Hogeschool Gent, het departement Technologie en de betrokkenen bij de opleiding Graduaat Hout, voor de wijze waarop deze visitatie tot stand is kunnen komen.

Het zelfevaluatie-rapport (ZER) is vlot leesbaar en volledig. Het is goed gestructureerd en schenkt voldoende aandacht aan de essentie. Bijkomende informatie en documentatie was in voldoende mate aanwezig of werd – ook tijdens de bezoeken – ter beschikking gesteld.

Onze waardering gaat ook uit naar de wijze waarop de commissie werd ontvangen en de organisatie van de menselijke en materiële omgeving waarin we hebben kunnen werken.

We hebben de visitatie opgevat als een momentopname als aanvulling op de zelfstudie van de onderwijskwaliteit, een ogenblik om te observeren, te verwerken en te evalueren. Dit verslag beschouwen we als een werkinstrument in het proces van de kwaliteitsbewaking, rekening houdend met de zelfstudie die niet expliciet in het verslag wordt herschreven. Het rapport geeft het resultaat weer van vaststellingen, observaties en analyses van de commissie en formuleert op basis hiervan een aantal suggesties.

Op deze wijze hopen we een constructieve bijdrage te leveren aan het streven naar een betere onderwijskwaliteit van de opleiding Graduaat Hout, en we wensen haar alvast succes bij de verdere realisatie van de onderwijsinnovatie.

Arno Libotton

De één-cyclus-opleiding hout is een unieke opleiding in Vlaanderen en maakt deel uit van het departement Technologie van de Hogeschool Gent.

1.2 beleid en kwaliteitszorg van de opleiding

Er is een uitgewerkte onderwijsvisie aanwezig op het niveau van de hogeschool en het departement. De commissie vraagt zich evenwel af of die in de praktijk voldoende geïmplementeerd is op opleidingsniveau.

1.3 concretisering van de kwaliteitszorg in de opleiding

Op aansturen van het centrale beleid stelt de opleiding driejaarsplannen voor kwaliteitszorg op. Vertrekkend van een zelfevaluatie op basis van TRIS en de studenten-enquêtes worden verbeterdoelen opgesteld. Die

worden vastgelegd in jaarplannen waarbij de voorzitter van de opleiding prioriteiten stelt. Het departement staat in voor de opvolging ervan. De centrale kwaliteitscoördinator rapporteert jaarlijks aan het Bestuurscollege over de jaaractieplannen.

De commissie waardeert ten eerste de gestructureerde aanpak en het feit dat de organisatie de kwaliteitszorg ernstig neemt.

Het laten opvolgen van de verbeterplannen en het afsluiten van de cyclus liggen niet voor de hand, doordat een en ander moeilijk of niet afdwingbaar is in de praktijk.

De departementale kwaliteitscoördinator heeft slechts een coachende verantwoordelijkheid, die zeker niet dwingend is noch doorslaggevend is bij beslissingen.

Communicatie, zeker ten aanzien van studenten, kan beter. Vorig jaar bijvoorbeeld mislukte een enquête door verkeerde communicatie.

aanbevelingen

- Verhoog de systematiek en de afdwingbaarheid van te nemen initiatieven aansluitend op de eigen kwaliteitsevaluatie.
- Verbeter de communicatie met de studenten en hun vertegenwoordiging in de bestuurs- en beslissingsorganen.

1.4 personeel

De algemene personeelsorganisatie is centraal goed geregeld. De ondersteunende diensten zoals ombudsdienst, internationalisering, stagecoördinatie, studiebegeleiding en sociale voorzieningen beschikken over een eigen verantwoordelijke. Er zijn functieomschrijvingen en duidelijke ambtsopdrachten voor het personeel.

Centraal wordt regelmatig bijscholing georganiseerd in ondersteunende technieken zoals het elektronisch leerplatform en innoverende didactische werkvormen.

Dit wordt als zeer waardevol beschouwd.

De vakgroep Hout beschikt over een aantal zeer gemotiveerde personeelsleden die het succes van de opleiding bepalen. Er is een grote betrokkenheid en technische expertise van het onderwijzend personeel.

De studenten appreciëren ten eerste de enthousiaste medewerking van de vakgroep aan het monitoraat en mentoraat.

De informele contacten tussen de verschillende leden van het onderwijzend personeel worden sterk bevorderd door een gemeenschappelijke ontmoetingsruimte.

Een meer geïndividualiseerde opvangmogelijkheid voor begeleidingsgesprekken en docentenruimten zou de onderwijskwaliteit evenwel zeker ten goede komen.

De werking van de opleidingscommissie blijft heel vrijblijvend, hoewel zeer belangrijke onderwerpen ter discussie staan, zoals eenvormigheid van de cursussen en het meer toespitsen van bepaalde algemene vakken op het vakgebied hout. Het gebrek aan een effectief leidinggevend persoon laat zich hier voelen.

De gekende tekorten aan competenties binnen het onderwijsteam moeten worden opgevangen. Vakspecialisten zullen ook onderwijskundige bijscholing moeten volgen.

Nascholing van het personeel blijft een individuele kwestie. Er is niet echt een sturend nascholingsbeleid. Veel nascholingsinitiatieven gebeuren niet op een gestructureerde wijze, maar op individuele basis.

De enquêteresultaten moeten ter sprake kunnen komen in de docentengroep en met de individuele lectoren. Hier moeten de nodige consequenties aan worden verbonden. De visitatiecommissie beveelt aan deze gesprekken met het departementshoofd of met de voorzitters van de vakgroep of opleidingscommissie te organiseren.

aanbevelingen

- Besteed aandacht aan de docentengroep als 'team'.
- Het is wenselijk de invoering van nieuwe technieken zoals e-learning, projectmatig onderwijs, probleemgestuurd werken, alternatieve evaluatietechnieken, enzovoort verplicht te maken om de afstand tussen de lectoren niet te vergroten.
- Gerichte en systematische functioneringsgesprekken en de opvolging ervan dringen zich op.
- Besteed voldoende aandacht aan de organisatie van een aangepast nascholingsbeleid.

1.5 materiële en financiële randvoorwaarden

Er bestaat op hogeschoolniveau een allocatiemodel voor het toewijzen van financiële middelen. Voor de technische departementen werd nu ook in een extra budget voorzien. Zelf gegenereerde financiële middelen uit 'diensten aan derden' komen ook terug naar de vakgroep.

Dit alles maakt dat de opleiding Hout naar behoren kan functioneren op het vlak van infrastructuur en machinepark. Faciliteiten zoals CAD-CAM en ICT zijn zeer goed uitgebouwd en sluiten voldoende aan bij de recente technologie. De veiligheid van de laboratoria krijgt de nodige aandacht.

De financiële middelen worden ook gebruikt voor direct student-ondersteunende zaken zoals een elektronisch leerplatform en het verbeteren van de informatiedoorstroming naar de studenten.

Om de interactie met de studenten te verbeteren is het wenselijk te voorzien in individuele werkruimten voor de lectoren en het monitoraat.

De website en de cd-rom 'Studax' zijn goede middelen om info te bundelen, maar kunnen een persoonsgerichte benadering niet steeds helemaal vervangen.

Het zou nuttig zijn een set praktische monsters van houtsoorten, plaatmaterialen en houtproducten aan te leggen als didactisch materiaal. Extra didactische systemen uitwerken zoals bedrijfsbezoeken, demonstraties, infobrochures, websites, ... is nuttig voor kennismaking met de meest recente houtbewerkingmachines.

De mogelijkheden tot gebruik van naslagwerken, boeken, tijdschriften, ... (bibliotheek) worden niet ten volle benut. Het aanbod voor de opleiding Hout moet worden uitgebreid.

aanbevelingen

- Besteed bij de financiële ondersteuning van de opleiding ook aandacht aan onderwijskundige innovatie en de uitbreiding van de informatievoorziening voor de studenten.

- De bibliotheek verdient extra aandacht.

1.6 onderwijsdoelstellingen

De geëxpliciteerde onderwijsvisie beantwoordt aan de nieuwe tendensen in het hoger onderwijs. De opleiding profileert zich in haar doelstellingen duidelijk als een graduaatopleiding en houdt voldoende rekening met het beroepenveld.

Het werkveld is globaal gezien tevreden over het profiel van de afgestudeerden, maar vraagt toch aandacht voor:

- Het analytisch vermogen en het kort samenvatten;
- Meer aandacht voor bouw en meubelbouw;
- Talen;
- Sociale en persoonlijke vaardigheden.

aanbevelingen

- Consulteer het werkveld met het oog op een optimalisering van de opleidingsdoelen.

1.7 opleidingsprogramma: opbouw en inhoud

Het programma is van goede kwaliteit en heeft een hoog actualiteitsgehalte. Er is een logische structuur en een duidelijke opbouw in de verschillende opleidingsonderdelen. De stage is sterk uitgewerkt en kan rekenen op een positieve benadering.

De verhouding tussen opleidingsonderdelen met een 'algemene' inhoud versus de 'specialisatie' is goed. De opleiding heeft een zeer goede instructiemethodiek voor het vormen van specialisten van CAD-CAM, vooral in functie van de schrijnwerkerssector.

'Algemene vakken' zouden meer op de opleiding moeten worden gericht, onder meer door aangepaste voorbeelden te gebruiken.

Het profiel 'Technisch Manager Hout' is ambitieus maar wordt niet helemaal ingevuld. De opleidingsonderdelen met betrekking tot de concepten 'Technisch' en 'Manager' kunnen geoptimaliseerd worden. Het beoogde centrale thema 'automatisatie' is eenzijdig uitgebouwd en omvat geen elektrische tegenhanger van pneumatica.

De doelstellingen van verschillende opleidingsonderdelen worden niet steeds verduidelijkt in de syllabus.

Er bestaat een vorm van differentiatie volgens de instroom: ASO-studenten kunnen een extra cursus hout volgen.

Het werkveld en de afgestudeerden vragen een verdere differentiatiemogelijkheid in de vorm van een keuzepakket hout-bouw. Ook zou een strategie moeten worden ontwikkeld om taalkeuzevakken in het programma te krijgen.

Er wordt wel aandacht besteed aan de vorm en methode van rapporteren, maar er is nog ruimte voor betere communicatievaardigheden.

De concentratie in het laatste jaar van alle contacturen in het eerste semester met een belasting van 40 van de 60 studiepunten levert een groot onevenwicht in de verdeling van de vooropgestelde studielast over de twee semesters. De effectieve en de gebudgetteerde studielast moeten meer met elkaar in overeenstemming worden gebracht.

Het werkveld moet systematischer met de opleiding in haar geheel worden betrokken. Nu gebeurt dit nog te sporadisch en te veel op individuele basis.

aanbevelingen

- Maak verder werk van de differentiatie in de opleiding, zowel naar de instroom als naar de verdere opleidingstrajecten: talen en bijzondere houttechnieken zouden mogelijke keuzeprofielen moeten worden.
- Als de opleiding een 'management'-profiel vooropstelt, zou dat ook moeten blijken uit de opleidingsonderdelen.
- Maak de doelstellingen van elk opleidingsonderdeel beter bekend bij de studenten.
- Verhoog de functionaliteit van de opleidingsonderdelen met 'algemene' inhoud ten aanzien van de opleiding.
- Breng meer evenwicht in de studeerbaarheid van het laatste studiejaar.

1.8 afstudeerwerk en/of werkveldervaring

Voor de stage wordt het volledige tweede semester van het laatste opleidingsjaar uitgetrokken. Door de invoering van kleinere projecten tijdens de voorgaande jaren streeft de opleiding naar een betere voorbereiding op het afstudeerwerk. Er wordt voldoende aandacht besteed aan de feedback. De afstudeerwerken zijn van hoge kwaliteit en weerspiegelen de aandacht die hieraan wordt besteed.

Zowel de studenten als het werkveld hebben over het algemeen een positieve indruk over de opvatting, de organisatie en de kwaliteit van de stage en de stagebegeleiding.

Een aantal studenten ondervond te weinig begeleiding vanuit de opleiding bij de stage. De keuze van de stagebegeleider is niet altijd goed afgestemd op het onderwerp van de stage.

De beoordelingscriteria moeten transparanter worden doorgegeven naar de studenten.

aanbevelingen

- Optimaliseer de kwaliteit van stage en afstudeerwerk door een verdere systematisering van de begeleiding en door een voor de studenten transparantere evaluatie.

1.9 internationale dimensie

Er is een kader voor internationalisering uitgewerkt op hogeschoolniveau, waar de studenten gebruik van kunnen maken. Het aantal studenten dat hieraan participeert, is echter heel klein. De opleiding slaagt er ook niet in zich als unieke opleiding op het internationale platform te hijsen.

In dit kader moeten verdere alternatieven onderzocht worden zoals het uitnodigen van buitenlandse sprekers, modules technisch taalgebruik, studiereizen in het buitenland en vakbeurzen in het buitenland waar opdrachten aan worden gekoppeld.

Het werkveld wijst op de internationale betrokkenheid en contacten van de houtindustrie.

aanbevelingen

- Maak werk van een gericht internationaliseringsbeleid voor deze opleiding, gelet op de plaats ervan in Vlaanderen en Europa.
- Verhoog de participatie aan Europese projecten.

1.10 leersituatie

1.10.1 onderwijsvormen

Een deel van het lectorenkorps is bereid om werk te maken van een innoverende aanpak. Er is een voldoende draagkracht om aan projectwerk te doen, te werken in kleine groepen en gebruik te maken van het elektronisch leerplatform.

De commissie vindt het wel tegenstrijdig dat in het eerste jaar ook zogenaamde 'toegepaste' opleidingsonderdelen enkel uit hoorcolleges bestaan. Er zijn eveneens slechts 2 bedrijfsbezoeken geweest in 3 jaar.

De studenten moeten ertoe worden aangezet hun studie- en leerproces meer zelfgestuurd uit te voeren.

1.10.2 leermiddelen

Er bestaan voor alle opleidingsonderdelen leermiddelen die de studie van de studenten ondersteunen.

Sommige cursussen zijn echter dikke 'encyclopedische' werken. De lay-out van enkele maakt het lezen en studeren moeilijk.

Er moeten leermiddelen worden gebruikt die zelfstudie ondersteunen. Er is onvoldoende druk om het e-platform in te schakelen.

aanbevelingen

- Ontwikkel een strategie om het zelfgestuurd leren te bevorderen.
- Optimaliseer de kwaliteit van de ondersteunende onderwijsleermiddelen en veralgemeen het gebruik van ICT-mogelijkheden hiervoor.

1.11 toetsing en evaluatie

De commissie waardeert de ingerichte tussentijdse evaluaties, de aangeboden zelfevaluaties en toetsen op het e-leerplatform met bijbehorende feedback. De examens zijn gespreid en de studenten hebben een inbreng in het opstellen van het examenrooster.

De doorstroom van het eerste naar het tweede jaar vormt een probleem. Vakken die niet tot het 'core curriculum' behoren, zorgen er blijkbaar vaak voor dat studenten niet slagen in het eerste jaar. De oorzaken werden nog onvoldoende onderzocht, alhoewel dit probleem zich reeds jaren voordoet.

aanbevelingen

- Maak bij voorrang werk van een grondige analyse van de evaluaties in het eerste opleidingsjaar.

1.12 studie- en studentenbegeleiding

De opleiding kan rekenen op een instroom die positief wordt beïnvloed wat motivatie betreft: het is de enige voortgezette opleiding Hout na het TSO en trekt ook enkele betere ASO-studenten aan (die misschien voor een opleiding van het lange type zouden kiezen, mocht die voor hout bestaan).

Positief is de over het algemeen gemakkelijke bereikbaarheid en beschikbaarheid van de lectoren.

Het monitoraat, het mentoraat en de ombudsdienst zijn goed uitgebouwd. Er is voldoende mogelijkheid tot studiebegeleiding. Niettegenstaande de lage slaagpercentages bereikt de begeleiding echter weinig studenten. De drempel om deze diensten te gebruiken wordt door sommige lectoren mogelijks niet laag genoeg gehouden (schaarse aanwezigheid). De eerstejaars zouden er intensiever bij moeten worden betrokken. Het mentoraat, dat studiemethodiek bijbrengt, slaagt er ook niet in de studenten Hout te bereiken. In het licht van de lage slaagpercentages is hier nochtans behoefte aan.

Er is een probleem met de instroom en de behandeling ervan. Het profiel veranderen van de instroom - meer studenten uit het ASO – beschouwt de opleiding als dé oplossing, hoewel de studenten en het werkveld het daar niet echt eens mee zijn. Differentiëren in het eerste jaar lijkt een betere oplossing. Direct contact onderhouden met aanleverende scholen van TSO is zeker belangrijker.

aanbevelingen

- Maak werk van een analyse van de studiebegeleiding en de optimalisering ervan.

1.13 studeerbaarheid en studierendement

De slaagcijfers van 40% of minder liggen beduidend lager dan bij de andere opleidingen van het departement Technologie.

Positief is dat de opleiding het probleem onderkent, en er zijn initiatieven opgestart om er iets aan te doen. De taakbelasting bij de studenten wordt in kaart gebracht, en een en ander wordt op elkaar afgestemd.

Toch vergen de lage slaagpercentages een verdere grondige studie. Wat is de invloed van drop-outs op de cijfers? Om welke reden haken studenten af?

Sommige vakken worden sterk encyclopedisch gegeven (bijvoorbeeld Materiaalkunde) zodat extra aandacht nodig is voor studenten die moeilijker geheugengericht kunnen studeren.

Er moeten maatregelen worden getroffen om het eigen leren bij de student te bevorderen, gekoppeld aan een systeem om de individuele leertrajecten op te volgen.

aanbevelingen

- Een grondige studie van de slaagpercentages en alle bijbehorende variabelen moet zeker worden voortgezet.
- Werk aangepaste didactische maatregelen uit om de studeerbaarheid te verhogen.

1.14 afgestudeerden

De afgestudeerden en het werkveld zijn van mening dat de opleiding Hout een goede voorbereiding biedt op een vlotte inzetbaarheid in het beroep. Er is waardering voor de hoge kwaliteit van de technische deskundigheid en vaardigheden van de afgestudeerden, die zelf zeer tevreden en fier zijn op hun opleiding.

De vraag naar afgestudeerden is groter dan het aanbod zodat praktisch iedereen onmiddellijk werk vindt. Deze opleiding beantwoordt duidelijk aan een reële nood.

Zowel de afgestudeerden als het werkveld geven te kennen dat de talenkennis een probleem vormt. Ze zijn eveneens van mening dat het specifieke werkveld bouw in de opleiding te weinig aan bod komt.

De link met de federatie Febelhout kan nog versterkt worden. Voor deze unieke opleiding kunnen hieruit eventueel gezamenlijke initiatieven ontstaan.

aanbevelingen

- Hou voldoende contact met het werkveld en de afgestudeerden; innoveer het programma op het vlak van talen.

1.15 maatschappelijke dienstverlening en onderzoek

De studenten werken aan kleine projecten die onderwijsondersteunend bedoeld zijn.

Er is reeds een initiatief geweest om een HOBU-project te bekomen, maar het werd niet gehonoreerd.

Onderzoek, bijvoorbeeld in samenwerking met UGent en/of industrie, kan de opleiding breder uitwerken door terugkoppeling naar het onderwijs.

aanbevelingen

- Maak werk van het ontwerp en implementering van een onderzoeksbeleid; hou daarbij rekening met de mogelijkheden binnen de associatie.

Samenvatting van de belangrijkste sterke punten en aandachtspunten

sterke punten

De algemene personeelsorganisatie is centraal goed geregeld. De ondersteunende diensten zoals ombudsdienst, internationalisering, stagecoördinatie, studiebegeleiding en sociale voorzieningen beschikken over een verantwoordelijke. Binnen de opleiding is er voor de centraal aangestuurde kwaliteitszorg een gestructureerde aanpak. Deze kwaliteitszorg wordt au sérieux genomen.

Centraal wordt voor het personeel regelmatig bijscholing georganiseerd in ondersteunende technieken zoals het elektronisch leerplatform en nieuwe pedagogische methodes.

De vakgroep Hout telt een aantal zeer gemotiveerde personeelsleden die het succes van de richting bepalen. De betrokkenheid en technische deskundigheid van het onderwijzend personeel zijn groot.

Er is op hogeschoolniveau een allocatiemodel voor het toewijzen van financiële middelen. Voor de technische departementen is nu ook in een extra budget voorzien. De opleiding Hout kan naar behoren functioneren qua infrastructuur en machinepark.

Het programma is van goede kwaliteit en heeft een hoog actualiteitsgehalte. Er is een logische structuur en een duidelijke opbouw in de verschillende opleidingsonderdelen.

Voor de stage wordt het volledige tweede semester van het laatste jaar uitgetrokken. Er wordt voldoende aandacht besteed aan de voorbereiding, de organisatie en de feedback. De afstudeerwerken zijn van hoge kwaliteit en weerspiegelen de aandacht die hieraan wordt besteed.

Het lectorenkorps is bereid om werk te maken van een innoverende aanpak. Er is voldoende draagkracht om aan projectwerk te doen, te werken in kleine groepen en gebruik te maken van het elektronisch leerplatform.

Er worden tussentijdse evaluaties ingericht. Zelfevaluaties en toetsen op het e-leerplatform worden aangeboden met bijbehorende feedback. De examens zijn gespreid en de studenten hebben inbreng in het opstellen van het examenrooster.

De lectoren zijn gemakkelijk bereikbaar en beschikbaar. Het monitoraat, mentoraat en ombudsdienst zijn goed uitgebouwd. Er is een voldoende groot aanbod voor studiebegeleiding.

De afgestudeerden en het werkveld zijn van mening dat de opleiding Hout een goede voorbereiding biedt op een vlugge inzetbaarheid in het beroep. Er is waardering voor de hoge kwaliteit van de technische deskundigheid en vaardigheden van de afgestudeerden. De vraag naar afgestudeerden is groter dan het aanbod zodat praktisch iedereen onmiddellijk werk vindt. Deze opleiding beantwoordt duidelijk aan een reële nood.

aandachtspunten

De afdwingbaarheid van te nemen acties bij het opvolgen van verbeterplannen moet worden verhoogd. Er is evenmin een sturend navormingsbeleid. Op opleidingsniveau laat zich het gebrek aan een effectief leidinggevend persoon voelen.

Het valt ten stelligste aan te raden functioneringsgesprekken te organiseren voor het personeel met het departementshoofd of met de voorzitters van de vakgroep of opleidingscommissie.

Om de interactie met de studenten te verbeteren is het wenselijk te voorzien in individuele werkruimten voor de lectoren en het monitoraat.

Het zou nuttig zijn een set praktische monsters van houtsoorten, plaatmaterialen, houtproducten aan te leggen als didactisch materiaal.

In de bibliotheek moet het aanbod voor de opleiding Hout worden uitgebreid.

Het werkveld vraagt in de onderwijsdoelstellingen aandacht voor het analytisch vermogen en het kort samenvatten, bouw en meubelbouw, talen en sociale en persoonlijke vaardigheden.

Het profiel 'Technisch Manager Hout' wordt niet helemaal ingevuld. Ook is het beoogde centrale thema 'automatisatie' eenzijdig uitgebouwd. Algemene vakken zouden meer op de opleiding moeten worden gericht.

Het werkveld moet systematischer bij de opleiding in haar geheel worden betrokken. Nu gebeurt dit nog te sporadisch en te veel op individuele basis.

Het aantal studenten dat participeert aan internationalisering is heel klein. De opleiding slaagt er ook niet in zich als unieke opleiding op het internationale platform te hijsen.

Voor een graduaatopleiding zouden toegepaste opleidingsonderdelen in het eerste jaar niet enkel uit hoorcolleges mogen bestaan, en er moeten meer bedrijfsbezoeken plaatsvinden.

De effectiviteit van het monitoraat en mentoraat moet worden verhoogd.

De studenten noch het werkveld zijn het ermee eens meer studenten uit het ASO te rekruteren zoals de opleiding beoogt. Direct contact onderhouden met aanleverende scholen uit het TSO is zeker belangrijker.

De slaagcijfers van 40% of minder liggen beduidend lager dan bij de andere opleidingen van het departement Technologie. Vakken die niet tot het core curriculum behoren, zorgen ervoor dat studenten niet slagen in het eerste jaar.

Er moeten maatregelen worden getroffen om het eigen leren bij de student te bevorderen, gekoppeld aan een systeem om de individuele leertrajecten op te volgen.

bijlage 1

curriculum vitae van de visitatieleden

Ludwig Devrieze is burgerlijk ingenieur. Hij is tewerkgesteld bij het De Nayer Instituut sinds 1977. Hij nam er achtereenvolgens functies waar als hoogleraar, opleidingscoördinator, hoofd onderwijseenheid en kwaliteitscoördinator. Momenteel is hij er voorzitter van de werkgroep onderwijskwaliteit. Hij is lid van de werkgroep kwaliteitszorg van VLHORA.

Arno Libotton is doctor in de pedagogische wetenschappen. Hij is tewerkgesteld aan de VUB als docent in de pedagogische wetenschappen. Hij heeft ervaring in visiteren op basis van zijn deelname aan de vroegere doorlichtingen binnen de leraren opleiding.

Lieven Snauwaert studeerde industrieel ingenieur elektromechanica. Na zijn studies volgde hij de opleiding tot quality engineer bij het Centrum voor Kwaliteitszorg West-Vlaanderen. Hij heeft eerst een directaal jaar gewerkt bij Ford New Holland als medewerker in de stafdienst kwaliteit en daarna een zevental jaren in de chemische sector als kwaliteitsmanager. Sinds 1999 werkt hij als senior consultant kwaliteit bij Amelior (het vroegere Centrum voor Kwaliteitszorg). Hij heeft ervaring met kwaliteitsaudits in organisaties. Hij is vertrouwd met de visitatieprocedure van VLHORA. Hij was commissielid bij de visitaties confectie en textiel-1C.

Joris van Acker is doctor in de Toegepaste Biologische Wetenschappen. Hij is tewerkgesteld aan de Universiteit Gent als doctor-assistent. Hij is er lid van de vakgroep bos- en waterbeheer en coördinator van verschillende nationale en Europese onderzoeksprojecten.

Michel Van de Vyvere is burgerlijk ingenieur elektriciteit. Vanaf 1970 is hij actief als management consultant voor het reorganiseren van bedrijven, en dit zowel in België als in omliggende landen. Later evolueerde dit tot interim manager waarbij hij de totale verantwoordelijkheid nam over diverse bedrijven in diverse sectoren. In deze functie heeft hij ook enkele bedrijven in de houtsector geleid waaronder het zitmeubel bedrijf Velda en de ramenfabriek Window Makers. Dit maakte hem vertrouwd met de problematiek van de houtsector en de noden in de opleiding van toekomstige managers.

0 beschrijving van beleid en kwaliteitszorg van de opleiding

- voorstelling van de opleiding;
- beschrijving van het beleid, algemene strategie en/of doelstellingen inzake onderwijs, internationalisering, maatschappelijke dienstverlening, onderzoek, ...
- beschrijving van het kwaliteitsbeleid en van het systeem van interne kwaliteitszorg.

1 thema concretisering kwaliteitszorg in de opleiding

- concrete uitwerking kwaliteitszorg in de opleiding (enquêtes, consensusvergaderingen, evaluatie, relaties met werkveld, ...);
- meetresultaten van de opleiding vanuit het interne kwaliteitsinstrument;
- verbeterdoelen en acties vanuit de kwaliteitszorg in de opleiding;
- opvolging van de verbeterdoelen en acties vanuit de kwaliteitszorg in de opleiding;
- kwaliteitscoördinator in de opleiding (verantwoordelijkheid, draagvlak, functioneren); thema kwaliteitszorg in het opleidingsteam.

bijlage: overzicht scores, formulieren, (opvolgings)verslagen vanuit de kwaliteitszorg in de opleiding

2 thema personeel

- human Resources Management (o.a. aanstelling en/of aanwerving, allocatie, bevordering, functionering en evaluatie);
- betrokkenheid van personeel (commitment en empowerment);
- werking van het opleidingsteam (coördinatie, teamverantwoordelijkheid, draagkracht, ...);
- professionalisering van het personeel buiten de technische deskundigheid (ook o.a. navorming);
- technische deskundigheid van het onderwijzend personeel (vakinhoudelijk, onderwijskundig en didactisch) (ook hoe gaan wij daarmee om?, navorming, ...);

- onderzoekskundigheid en/of deskundigheid in de beoefening en de ontwikkeling van de kunsten (indien van toepassing);
- technische, administratieve en organisatorische deskundigheid (ATP, ondersteunende diensten) (ook o.a. navorming).

bijlage: omvang, cijfermateriaal, samenstelling personeel (diploma, categorie, functieomschrijvingen, opdrachten), overzicht navorming personeel

3 thema materiële en financiële randvoorwaarden

- onderwijsruimten (incl. laboratoria, practica- en werkgroep ruimten, ateliers,);
- mediatheek;
- computerfaciliteiten;
- beschikbare werkmiddelen;
- studenten- en docentfaciliteiten.

bijlage: cijfermateriaal

4 thema onderwijsdoelstellingen

- onderwijsvisie van de opleiding;
- afstemming van de onderwijsdoelstellingen van de opleiding op het hoger onderwijs;
- afstemming van de onderwijsdoelstellingen van de opleiding op het werkveld.

bijlage: beroeps- en/of opleidingsprofiel, onderwijsvisie en/of onderwijsdoelstellingen

5 thema opleidingsprogramma: opbouw en inhoud

- concretisering van de onderwijsdoelstellingen in het opleidingsprogramma;
- de aandacht in het opleidingsprogramma voor de vaardigheden die het maatschappelijk en beroepsmatig functioneren ondersteunen;
- actualiteitsgehalte van het opleidingsprogramma;
- sequentiële opbouw en coherentie van het opleidingsprogramma;
- aandacht voor de karakteristieken van de studenteninstroom;

- aanbod en structuur van flexibele leerwegen in het opleidingsprogramma;
- het niveau en de inhoud van de opleidingsonderdelen.

bijlage: opleidingsprogramma en studiegids van de opleiding

6 thema afstudeerwerk en/of werkveldervaring

- opvatting(concept), inhoud en niveau;
- begeleiding (o.a. duidelijkheid regelingen en voorzieningen);
- beoordeling (gehanteerde criteria en wijze van beoordeling);
- relatief gewicht in de opleiding.

bijlage: stagecontract, stagebeoordelingfiche, lijst van stageplaatsen, gebruikte handleiding en/of afspraken bij begeleiding en beoordeling van afstudeerwerken

7 thema internationale dimensie

- integratie van de doelstellingen van het internationaliseringbeleid in de opleiding;
- de internationale dimensie in de opleiding;
- participatiegraad van de studenten aan internationale programma's;
- internationale contacten van het personeel met terugkoppeling naar het onderwijs;
- samenwerking met buitenlandse instellingen.

bijlage: cijfergegevens internationalisering (studenten, personeel, take-up rate, begroting, uitgaven,)
internationalisering

8 thema leersituatie

8.1 onderwijsvormen

- de verschillende onderwijsvormen (hoorcollege, werkgroepen, projectwerk, practica, zelfstudie,) (concept, geschiktheid in relatie tot doelstellingen, didactisch niveau);
- innovatieve onderwijsvormen;
- proportie contacturen-zelfstudie-andere onderwijsactiviteiten.

8.2 leermiddelen

- de verschillende onderwijsmiddelen (syllabi, handleidingen, cursussen, didactische hulpmiddelen, ...) (in relatie tot doelstellingen en kwaliteit);
- inschakeling van innovatieve leermiddelen in de opleiding (o.a. ICT).

bijlage: proportie contacturen-zelfstudie-andere onderwijsactiviteiten, onderwijsreglement en/of -regeling en/of -procedure wijziging onderwijsvormen en leermiddelen

9 thema toetsing en evaluatie

- de verschillende evaluatievormen (concept, in relatie tot de doelstellingen van de opleidingsonderdelen en de opleiding als geheel, gerichtheid van de evaluatie op het toetsen van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes, moeilijkheidsgraad);
- criteria en wijze van beoordeling door de evaluatoren;
- criteria en wijze van beoordeling van de examencommissie;
- organisatie van toetsen en examens;
- transparantie van de evaluatie.

bijlage: examenreglement en/of regeling

10 thema studie- en studentenbegeleiding

10.1 studenteninstroom

- instroomprofiel (ook zijdelings);
- instroombegeleiding;

- voorlichting aan abiturienten/aspirant-studenten;
- activiteiten ten aanzien van de aansluiting secundair - hoger onderwijs.

10.2 studiebegeleiding en studentenbegeleiding

- studiebegeleiding tijdens het eerste jaar;
- studiebegeleiding/advies tijdens het vervolg van de opleiding;
- communicatie van de onderwijsdoelstellingen, onderwijs- en examenreglement/ regeling;
- psychosociale begeleiding;
- studentenparticipatie;
- ombudsfunctie.

bijlage: cijfergegevens instroomprofiel en instroombegeleiding, folders en cijfergegevens studie- en studentenbegeleiding, decretaal rapport studiebegeleiding eerstejaars

11 thema studeerbaarheid en studierendement

- studierendement en studiebelemmerende of studiebevorderende factoren en maatregelen (per studiejaar/startmodules en voor de hele opleiding);
- studietijd (verdeling over en binnen de opleiding, wijze en opvolging studietijdmeting, overeenstemming begrote en reële studietijd).

bijlage: slaagcijfers alle studie jaren/modules en gemiddelde studieduur, cijfergegevens begrote en reële studietijd

12 thema afgestudeerden

- voorbereiding van de afgestudeerde op de instap in het werkveld (uitstroombegeleiding inbegrepen);
- contacten tussen de opleiding en de afgestudeerden (o.a. alumniwerking);
- waardering voor de afgestudeerden door het werkveld;
- tevredenheid van de afgestudeerden over de opleiding.

bijlage: materiaal uitstroombegeleiding en alumniwerking, rapport tevredenheidmeting bij afgestudeerden

13 thema maatschappelijke dienstverlening

- maatschappelijke dienstverlening verweven met de opleiding (concept, beleidsdoelstellingen, bijdrage tot beleidsdoelstellingen, verwevenheid met onderwijs, kwaliteitszorg maatschappelijke dienstverlening);
- organisatie, middelen en ondersteuning van de opleidingsgebonden maatschappelijke dienstverlening.

bijlage: visie en/of beleidsdoelstellingen maatschappelijke dienstverlening, overzicht maatschappelijke dienstverlening, begroting projecten maatschappelijke dienstverlening, resultaten uit kwaliteitszorg

14 thema onderzoek

- onderzoek verweven met de opleiding (concept, beleidsdoelstellingen, bijdrage tot beleidsdoelstellingen, verwevenheid met onderwijs o.a. via actieve deelname studenten, kwaliteitszorg onderzoeksprojecten);
- organisatie, middelen en ondersteuning opleidingsgebonden onderzoek.

bijlage: overzicht onderzoeksprojecten, begroting onderzoek (personeel/taakbelasting, uitrusting, werking), tussentijdse en/of eindverslagen, gebruikerscommissies, resultaten uit kwaliteitszorg)

15 thema beoefening en ontwikkeling van de kunsten (indien van toepassing)

- de beoefening en ontwikkeling van de kunsten in de opleiding (beleidsdoelstellingen, bijdrage tot de realisatie van de doelstellingen, verwevenheid met onderwijs, kwaliteitszorg beoefening en ontwikkeling kunsten);
- organisatie, middelen en ondersteuning van de beoefening en ontwikkeling van de kunsten.

bijlage: overzicht beoefening en ontwikkeling kunsten in de opleiding, resultaten uit kwaliteitszorg

dag 0

17.00 uur samenkomst commissie

dag 1 – 17 november

09.00 – 09.45 uur departementshoofd, coördinator van de vakgroep en van de werkgroep
10.00 – 10.45 uur kwaliteitscoördinator (van de hogeschool en de opleiding)
11.00 – 11.30 uur participerende studenten in de verschillende overlegorganen
11.30 – 12.00 uur studenten uit het eerste jaar (heterogeen samengesteld om een representatieve
vertegenwoordiging te hebben van de studentenpopulatie)
12.00 – 12.30 uur studenten uit het tweede en derde jaar (heterogeen samengesteld om een
representatieve vertegenwoordiging te hebben van de studentenpopulatie)
12.30 – 14.00 uur werklunch in besloten kring en bestudering van de documenten
14.00 – 14.30 uur intern werkoverleg
14.45 – 15.30 uur participerende docenten in de verschillende overlegorganen
15.30 – 16.15 uur docenten algemene vakken
16.15 – 17.00 uur docenten specialisatievakken
17.00 – 17.45 uur studiebegeleiders, ombudsfunctie, verantwoordelijke internationalisering,
vertegenwoordigers van SOVO
18.00 – 18.45 uur afgestudeerden (maximaal 10 met verschillende werkveldervaring en verschillende
taken, inclusief mensen die zich nog verder specialiseren)
19.00 – 19.45 uur vertegenwoordigers uit het beroepsveld, inclusief stagementors (maximum 10)
19.45 - ... uur hapje en drankje met aanwezigen

dag 2 – 18 november

09.00 – 09.30 uur vertegenwoordiger(s) van het hogeschoolbestuur
09.30 – 11.30 uur rondleiding en bezoek aan de faciliteiten
11.30 – 12.00 uur vrij spreekuur
12.00 – 12.45 uur departementshoofd en opleidingscoördinator
13.00 – 14.30 uur lunch
14.30 – 17.00 uur intern werkoverleg
17.00 – 17.30 uur mondelijke rapportering